BASARABIA ÎN SISTEMUL RELAȚIILOR COMERCIALE ALE RUSIEI CU IMPERIUL AUSTRIAC ÎN PRIMII ANI DE DUPĂ ANEXARE

BESSARABIA IN THE SYSTEM OF RUSSIA'S COMMERCIAL RELATIONS WITH THE AUSTRIAN EMPIRE IN THE EARLY YEARS AFTER ANNEXATION

Anastasia GUȚU,
cercetător științific stagiar,
Institutul de Istorie al USM
ORCID: 0009-0004-6224-4817

CZU: 94(478):33"XX"
DOI: 10.46727/c.25-26-10-2024.p69-77

Rezumat.

Regiunea Basarabiei a jucat un rol important în relațiile comerciale ale Rusiei cu Imperiul Austriac. După anexarea Basarabiei de către Rusia în 1812, solul fertil al regiunii și locația importantă din punct de vedere strategic au făcut din aceasta un bun valoros pentru comerțul internațional.

Austria, ca stat vecin puternic, a căutat să stabilească legături economice cu Rusia prin valorificarea graniței lor comune cu Basarabia. Acest lucru a dus la dezvoltarea mai multor rute comerciale, care au facilitat circulația mărfurilor, în special cereale și animale, între cele două imperii.

Mai mult, construcția Canalului Dunăre-Marea Neagră din 1837 până în 1861 a deschis o nouă cale comercială între cele două națiuni, permițând transportul mărfurilor direct între porturile din Basarabia și orașul austriac Viena.

Relația economică dintre Rusia și Austria nu a fost însă lipsită de provocări. Tensiunile dintre cele două imperii legate de disputele teritoriale și aliniamentele politice s-au revărsat adesea în relațiile lor comerciale. În plus, concurența din partea altor puteri europene, în special a Marii Britanii, a reprezentat o amenințare la adresa stabilității comerțului cu Basarabia.

În ciuda acestor obstacole, Basarabia a rămas un jucător-cheie în relațiile economice ale Rusiei cu Imperiul Austriac în această perioadă. Resursele sale abundente și locația strategică au asigurat existența sa ca activ valoros pentru comerțul internațional și în viitor.

Cuvinte-cheie: comerț, anexare, Basarabia, Imperiul Austriac, Imperiul Rus.

Abstract

The region of Bessarabia played a significant role in Russia's trade relations with the Austrian Empire. Following Bessarabia's annexation by Russia in 1812, the region's fertile soil and strategically important location made it a valuable asset for international trade.

Austria, as a powerful neighboring state, sought to establish economic ties with Russia by leveraging their shared border with Bessarabia. This led to the development of several trade routes that facilitated the flow of goods, especially grain and livestock, between the two empires.

Furthermore, the construction of the Danube–Black Sea Canal from 1837 to 1861 opened a new trade route between the two nations, enabling the direct transport of goods between Bessarabian ports and the Austrian city of Vienna.

However, the economic relationship between Russia and Austria was not without challenges. Tensions between the two empires over territorial disputes and political alignments often spilled over into their

trade relations. Additionally, competition from other European powers, particularly Great Britain, posed a threat to the stability of trade involving Bessarabia.

Despite these obstacles, Bessarabia remained a key player in Russia's economic relations with the Austrian Empire during this period. Its abundant resources and strategic location ensured that it continued to be a valuable asset for international trade in the years to come.

Keywords: trade, annexation, Bessarabia, Austrian Empire, Russian Empire.

Anexarea teritoriului dintre Prut și Nistru la Imperiul Rus a avut consecințe imediate și de durată asupra evoluției vieții politice, social-economice și culturale ale regiunii. Astfel, în secolul al XIX-lea, relațiile comerciale ale Basarabiei au fost reglementate de politica comercial-vamală impusă de regimul țarist, influențată de interesele economice și politice ale Imperiului Rus în noile teritorii anexate. Deși direcțiile comerciale ale regiunii au suferit unele ajustări, relațiile economice cu Imperiul Austriac au rămas un pilon esențial al politicii economice a Basarabiei.

Drumurile comerciale au avut o importanță strategică în transportul mărfurilor între Basarabia și Imperiul Austriac. Aceste rute conectau principalele orașe comerciale și punctele vamale, facilitând astfel fluxul de produse agricole, animale și mărfuri manufacturate. Identificarea și analiza acestor trasee comerciale sunt esențiale pentru o înțelegere aprofundată a dinamicilor economice din regiune.

Regimul vamal dintre Basarabia și Imperiul Austriac a fost reglementat printr-o serie de acorduri și tratate comerciale între Imperiul Rus și Imperiul Austriac, care includeau taxele vamale aplicate bunurilor, metodele de control și administrare a vămilor, precum și impactul acestor măsuri asupra schimburilor comerciale bilaterale.

Problema data a fost abordată tangențial în istoriografie, de aceea la baza cercetării acestui subiect au stat analiza surselor arhivistice, inclusiv documente vamale, corespondență diplomatică și alte lucrări care reflectă relațiile comerciale dintre Basarabia și Imperiul Austriac.

După anexarea Basarabiei, autoritățile țariste nu au inclus-o imediat în sistemul economic și politic al Imperiului Rus, ci au separat-o de piețele tradiționale printr-un cordon sanitar și vamal pe Prut și Dunăre și, până în 1831, de cele rusești, printr-un cordon similar la Nistru. Astfel, relațiile comerciale ale Basarabiei cu Imperiul Austriac au fluctuat în funcție de noi orientări în politica comercial-vamală[1].

Totodată, după anexarea Basarabiei de către Rusia, exportul mărfurilor din acest teritoriu se desfășura conform legislației comerciale și vamale în vigoare, incluzând tariful vamal din 1797 și regulamentul comercial din 19 decembrie 1810, reconfirmat pentru anii următori, cu respectarea particularităților comerțului local. De asemenea, erau aplicate dispozițiile speciale ale autorităților centrale, precum ordinul secret din 7 martie 1812, transmis la 19 martie de Departamentul Comerțului Exterior șefului districtului vamal Dubăsari, Iușnevski, prin care era interzis exportul grâului prin porturile Mării Baltice și Arhanghelsk, precum și prin toate punctele vamale terestre[2].

Administrația țaristă, urmărind propriile interese economice și fiscale, a implementat o serie de măsuri pentru stimularea comerțului, iar prin stabilirea relațiilor libere dintre locuitorii Rusiei și cei ai regiunii dintre Prut și Nistru a urmărit scopul creării unor condiții benefice reciproce pentru desfășurarea comerțului acestei regiuni cu Turcia și Austria[3].

1 TOMULEȚ, Valentin. *Basarabia în epoca modernă (1812-1918). Instituții, Regulamente, Termeni*. Chișinău: Lexon, 2014, p. 13. ISBN 978-9975-4055-5-3.

2 TOMULEȚ, Valentin. *Basarabia în sistemul economic și politic al Imperiului Rus (1812-1868).* Chișinău: Cartdidact, 2012, pp. 102-104. ISBN 978-9975-71-208-8.

3 AISR, f. 560, inv. 4, d. 402, f. 31; f. 1308, inv. 1, d. 8, f. 230.

Restricțiile asupra exportului din Basarabia, impuse de administrația țaristă, constituiau un obstacol semnificativ pentru expansiunea comerțului negustorilor locali. Regimul țarist urmărea astfel să monopolizeze cele mai importante sectoare economice, în special comerțul intern și extern, care reprezenta o sursă majoră de venituri pentru stat. Relațiile comerciale cu posesiunile austriece erau strâns legate de contextul diplomatic dintre Rusia și Austria: în perioadele de relații favorabile sau de stabilitate internațională, exportul de cereale, vite mari cornute și cai era permis; însă, în perioadele de tensiuni diplomatice sau de agravare a situației internaționale, comerțul era restricționat.

Totodată, până la adoptarea unor reglementări legislative privind comerțul în Basarabia și instituirea cordonului sanitaro-vamal la Prut și Dunăre, decizia privind exportul mărfurilor din Basarabia în statele străine putea fi aprobată doar de comandantul suprem al Armatei Dunărene, amiralul P.V. Ciceagov împuternicit și cu soluționarea diverselor subiecte de ordin administrativ[4]. De exemplu, conform ordinului din 2 august 1812, emis la solicitarea negustorilor din Basarabia, a fost permis exportul mărfurilor peste hotare[5].

Exportul mărfurilor era autorizat doar în baza certificatelor comerciale prin porturile Galați, Ismail, Chilia și Akkerman, cu acordul comandanților acestor cetăți, iar prin Reni – cu aprobarea comandantului portului Ismail. Negustorii achitau o taxă vamală echivalentă cu cea stabilită pentru portul Odesa, aplicată conform tarifului vamal din 1797. Totuși, dispoziția amiralului P.V. Ciceagov a generat dificultăți și neclarități în procesul de vămuire a mărfurilor, deoarece, încă de la începutul anului 1812, dreptul de percepere a taxelor vamale pentru mărfurile importate și exportate în Basarabia era acordat concesionarilor, cu acordul Divanului Moldovei.

Într-un raport din 3 octombrie 1812, colonelul S. Arseniev, comandantul de la Akkerman, îi semnala guvernatorului civil S. Sturdza faptul că, în baza sistemului de concesiuni contractat până în 1814, concesionarii percepeau de la negustori o taxă vamală de 3 % ad valorem pentru mărfurile aduse în oraș, în beneficiul propriu. Conform constatărilor lui S. Arseniev, pentru exportul mărfurilor peste hotare, negustorii achitau două taxe vamale: una în beneficiul statului și alta în folosul concesionarilor din Basarabia, conform contractelor încheiate[6].

Aceleași observații sunt exprimate de ministrul de finanțe, D.A. Guriev, într-o circulară din 20 octombrie 1812, adresată guvernatorului civil al Basarabiei, S. Sturdza. Guriev subliniază că taxele vamale pentru mărfurile importate și exportate constituiau o sursă majoră de venituri pentru stat. Urmărind scopul ca statul rus să dețină monopolul asupra acestui sector comercial, ministrul i-a ordonat lui S. Sturdza să soluționeze această problemă[7]. Astfel, conform dispozițiilor din 14 noiembrie 1812 și 28 februarie 1813, emise de guvernatorul civil Scarlat Sturdza, taxele vamale impuse de concesionari pentru mărfurile importate și exportate au fost anulate.

După încheierea Tratatului de la București și ridicarea restricțiilor privind exportul proviziilor în Moldova, începând cu luna iunie 1812, Departamentul Comerțului Exterior a emis, la 16 septembrie 1812, o dispoziție pentru vama de la Dubăsari, autorizând exportul grâului, cu aprobarea ministrului de finanțe, la solicitarea șefului districtului vamal Dubăsari, Iușnevski, formulată pe 30 iulie[8].

---

4 ГРОСУЛ, Я.С., БУДАК, И.Г. Очерки истории народного хозяйства Бессарабии (1812-1861). Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1967, с. 148.

5 Ibidem

6 TOMULEȚ, Valentin. *Politica comercial-vamală a* țarismului în *Basarabia* și *influența ei asupra constituirii burgheziei comerciale.* Chișinău: CEP USM, 2002, p. 92.

7 Ibidem

8 AISR, f. 560, inv.4, d.101, f. 3-verso.

Totodată, în baza dispoziţiei Comandantului Suprem din Sankt Petersburg, S.C. Veazmitinov, de la 23 martie 1813, era reglementată circulaţia mărfurilor prin vama Dubăsari, interzicându-se exportul peste hotarele Imperiului Rus al cailor şi aramei în lingouri până la adoptarea unei decizii speciale[9]. Ulterior, se revine la această problemă în dispoziţia din 15 decembrie 1813, adresată guvernatorului civil al Basarabiei, I.M. Harting, de către comandantul suprem din Sankt Petersburg, S.C. Veazmitinov, în care se preciza că „ţinând cont de faptul că ... interzicerea exportului de cereale, cai şi alte produse a fost determinată de deteriorarea relaţiilor cu Austria şi, deşi relaţiile prieteneşti dintre aceste state au fost ulterior restabilite”[10], exportul acestor mărfuri poate fi permis numai prin dispoziţia imperială, având în vedere că interdicţia a fost impusă de Maiestatea Sa, împăratul.

Informaţii despre legislaţia privind realizarea comerţului, mărfurile permise şi interzise de a fi exportate din Basarabia aflăm din corespondenţa guvernatorului civil general-maiorul I.M. Harting şi şeful districtului vamal Dubăsari, Iuşnevski. Conform acestor documente, constatăm că la acea perioadă comerţul extern în Rusia era realizat având la bază Regulamentul comercial din 19 decembrie 1810, care permitea exportul tuturor mărfurilor, cu excepţia cailor, monedelor de aur, argint şi aramă. Ulterior, şeful districtului vamal Dubăsari a adus informaţii suplimentare, prezentând un registru detaliat care includea diverse specii de animale, vin, rachiu şi carne[11].

La 15 martie 1814, I.M. Harting, bazându-se pe faptul că oficiul vamal Podilska din regiunea Ternopil permisese exportul tuturor tipurilor de cereale către Austria începând cu 28 ianuarie, conform dispoziţiei din 5 ianuarie a Departamentului Comerţului Exterior, a solicitat o permisiune similară şi pentru locuitorii Basarabiei. În această cerere, el sublinia că, având în vedere „... starea destul de precară în care se aflau locuitorii regiunii Basarabia, interdicţia exportului de cereale peste hotare i-a privat de orice mijloace de acumulare de capital”, astfel încât, acordând dreptul de a exporta cereale, cum era deja permis în Ternopil, ar aduce beneficii şi Basarabiei. Harting considera că acest lucru ar permite „... unui număr mare de locuitori care se ocupă cu această ramură a comerţului să evite pe viitor inconvenienţele, având acces liber la piaţa externă”[12].

În noiembrie 1812, a fost emis un decret adresat comandantului armatelor ruseşti staţionate în Basarabia general-maiorului I.M. Hartingh, care deţinea de facto funcţia de guvernator militar al Basarabiei, prin care se interzicea exportul de cai din Basarabia în alte teritorii[13]. Prin această decizie a fost, de fapt, interzis exportul nu numai al cailor cumpăraţi de către negustori de la populaţia regiunii, dar şi al cailor care se aflau la iernat şi păşunat în Basarabia goniţi din Moldova şi Imperiul Austriac.

La 8 ianuarie, Consiliul de Miniştri, ţinind cont de înrăutăţirea relaţiilor dintre Franţa şi Rusia, a luat decizia de a interzice pe întreaga frontieră de la Marea Baltică până la Marea Neagră exportul cailor[14].

Totodată, controlul asupra exportului celorlalte vite, vizând, la fel, iernatul şi păşunatul vitelor din Moldova şi Imperiul Austriac, urma să fie încredinţat administratiei regionale, care era familiarizată cu particularităţile comerţului din ţinut.

9 Idem, f. 35.
10 Ibidem
11 AISR, f.560, inv. 4, d. 402, f. 12.
12 Ibidem
13 AISR, f. 560, inv. 1, d. 33, f. 88.
14 Idem, f. 1263, inv.1, d.60, f. 362-verso.

Tabelul 1. Numărul de oi, vite cornute și cai din Imperiul Austriac aflate la iernat și pășunat în Basarabia în anul 1812*

Ținuturile	Din Imperiul Austriac				Numărul total	În %
	Oi	Vite cornute	Cai	În total		
Bender	64604	1468	2951	69023	128112	46,9
Hotin	447	894	194	1535	2307	0,8
Orhei	3182	627	214	4023	13931	5,1
Codreni	-	-	-	-	6783	2,5
Iași	6871	3605	2685	13161	37777	13,8
Greceni	8975	26	562	9563	24033	8,8
Soroca	5185	3144	1141	9470	28573	10,5
Tomarovo	1600	-	28	1628	28633	10,5
Hotărniceni	-	-	-	-	3262	1,2
Total	**90864**	**9764**	**7775**	**108403**	**273411**	**100,0**

*Administrația Arhivelor de Stat ale Federației Ruse, f. 1263, inv. 1, d. 60, f. 362-verso.

În Basarabia, pentru o perioadă de timp, au fost menținute anumite tradiții stabilite anterior în Moldova de peste Prut, care le permiteau negustorilor străini să aducă animale, inclusiv cai, pentru iernat și pășunat în această regiune. Conform unei dispoziții emise de guvernatorul S. Sturdza, care a urmat după discuțiile din cadrul unei ședințe a Consiliului de Miniștri, negustorii străini aveau dreptul de a mâna animalele în Basarabia pentru iernat și pășunat fără a plăti taxe. Însă la întoarcerea acestora peste graniță era percepută o taxă specifică. Această reglementare era deosebit de avantajoasă pentru proprietarii și negustorii din Imperiul Austriac și din Sublima Poartă, facilitând activitățile comerciale și economice ale acestora în regiune[15] (tabelul 1).

Cu toate că mânatul vitelor de peste hotare la iernat și pășunat în Basarabia aducea vistieriei statului venituri considerabile, obținute de la încasarea taxelor vamale, totuși acest lucru cauza mari prejudicii comerțului local cu vite. După cum rezultă din plângerile locuitorilor regiunii, aceștia nu aveau niciun folos din aceasta, ci suportau numai pagube, deoarece negustorii străini, deținând monopolul, „…mânau liber din regiune, sub pretextul pășunatului sau iernatului, diferite specii de vite și chiar cai fără achitarea taxelor și le întorc peste hotare plătind doar o taxă simbolică față de care trebuia încasată de la ei conform tarifului”[16]. Nemulțumirea comercianților basarabeni se datora și faptului că negustorii străini „…puteau totdeauna liber să schimbe caii, și în locul celor aduși de peste hotare să ducă înapoi alții”[17], fapt confirmat de demersurile adresate în 1824 de șeful districtului vamal din Basarabia, guvernatorului general al Novorosiei și Basarabiei M.S. Voronțov, prin care se cerea interzicerea mânatului cailor de peste

15 AISR, f. 19, inv. 3, d. 130, f. 4.
16 Idem, f. 4 verso-5.
17 Ibidem

hotare la iernat și pășunat în Basarabia. Totuși, în pofida faptului ca iernatul și pășunatul vitelor și cailor în Basarabia aduceau venituri statului, aceasta n-a permis soluționarea problemei în favoarea negustorilor locali. Cele expuse sunt confirmate de cererea înaintată la 30 mai 1828 Departamentului Comerţului Exterior de către șeful districtului vamal din Basarabia, funcționarul de clasa a VIII-a Șubin, prin care se insista să fie interzis mânatul vitelor și cailor de peste hotare la iernat și pășunat în Basarabia[18].

Particularitățile legislatiei comerciale în Basarabia până la adoptarea tarifului vamal din 1816 sunt confirmate de raportul din 26 mai 1816 al rezidentului imperial A.N. Bahmetev privitor la stabilirea taxelor vamale la mărfurile importate și exportate din Basarabia, adresat ministrului de finanțe. A.N. Bahmetev scria: „Chiar de la anexarea acestei regiuni la Imperiul Rus, în toate punctele instituie atât pe râul Prut – Sculeni și Vasileuții Mari, cât și la hotarul cu Austria – Noua Suliță taxa, se percepea până acum atât de la mărfurile exportate peste hotare, cât și de la cele importate aici conform vechiului obicei moldovenesc – a așa-numitei «vame», prin intermediul unor funcționari numiți de guvern, constituind 3 % ad valorem, cu excepția portului Ismail în care, în baza ordinului … amiralului Ciciagov, la mărfurile autohtone exportate în Turcia se percepea o taxă conform tarifului din Odesa”[19].

În această perioadă, tradițiile moldovenești înrădăcinate în comerț nu reglementau importul mărfurilor de peste hotare în Basarabia. În același raport din 26 mai 1816, A.N. Bahmetev menționa că „potrivit obiceiului moldovenesc, nu există anumite restricții la importul anumitor mărfuri din Austria în această regiune”, în afară de cele care pot aduce molima, dar care sunt supuse unui control sanitar destul de riguros. După numirea în funcție, A.N. Bahmetev[20] a stabilit printre alte reglementări și două principii care urmau să reglementeze comerțul exterior al Basarabiei. Într-un timp scurt, exportul vitelor cornute, ovinelor și caprinelor urma să fie permis peste hotare, iar acestui sector al comerțului i se acordau în viitor anumite libertăți. În ceea ce privește exportul cerealelor, acesta urma să fie permis în baza unei dispoziții speciale, care urma să fie publicată la momentul oportun[21].

În scopul înviorării comerțului exterior prin porturile dunărene, în 1816, organele centrale au emis o dispoziție adresată rezidentului imperial A.N. Bahmetev în vederea transformării localității Reni într-un loc de întrunire a negustorilor și de depozitare a mărfurilor, masură întreprinsă încă de primul guvernator civil al Basarabiei, S. Sturza. În afară de taxa vamală stabilită conform taxelor tarifare, mărfurile importate și exportate erau supuse unor taxe suplimentare: taxa de 1 % la trecerea prin carantine, taxa în mărime de 4 % ad valorem, taxa de 10 % în folosul căilor maritime de comunicație, precum și vama pentru hârtia timbrată la alcătuirea diferitelor acte comerciale și sigilii[22].

Cu toate acestea, negustorii nu respectau întotdeauna dispozițiile guvernamentale cu strictețe. Drept exemplu, la 16 septembrie 1817, ispravnicul de Codreni raporta Departamentului al Doilea al guvernului regional că, odată ce termenul stabilit la 1 septembrie pentru exportul mărfurilor interzise expirase, nu a permis comercializarea acestora în localitatea Leova. La 19 septembrie 1817, Bahmetev a informat Departamentul al Doilea, despre faptul că „... această măsură este împovărătoare pentru negustori, mai ales pentru cei din localități îndepărtate de centrul regional”, având ca bază plângerile negustorilor. În plus, fiindcă grâul și alte cereale erau

18 AISR, f. 1263, inv. 1, d. 60, f. 5 verso.
19 Idem, f. 116 verso.
20 Bahmetev A.N. a fost desemnat în această funcție prin decret imperial la 21 mai 1816.
21 Ibidem.
22 AIMSR, f. ASM, d. 18590, f. 61 verso-62.

produse local în Basarabia, iar exportul lor în guberniile ruseşti era permis conform deciziilor autorităţilor superioare, Bahmetev considera că negustorii basarabeni care comercializează cereale ar trebui sprijiniți de stat, iar exportul peste Nistru să fie permis în baza certificatelor comerciale eliberate de poliția orășenească sau județeană[23].

În baza numeroaselor solicitări din partea reprezentanților negustorilor din Basarabia şi cu sprijinul rezidentului imperial A.N. Bahmetev, administrația regională a introdus anumite concesii privind eliberarea certificatelor comerciale. Într-un raport adresat lui Bahmetev, colonelul Tumanov observa că, după anexarea regiunii la Rusia și organizarea Chișinăului ca oraș regional, guvernul nu stabilise reguli speciale pentru desfășurarea comerțului în Basarabia de către negustorii străini. Tumanov a propus o taxă de 2 % ad valorem pentru negustorii străini care desfășurau activități comerciale în Chișinău. Cu toate acestea, în timpul dezbaterilor din cadrul Dumei orășenești, au apărut mai multe subiecte confuze, inclusiv: taxa se va calcula din venitul total sau doar din veniturile din vânzarea mărfurilor, actele necesare pentru realizarea comerțului de către negustorii străini, procedura de indetificare a negustorilor străini, categoriile de mărfuri supuse impozitării.

Aceste măsuri, alături de alte inițiative întreprinse de guvernul regional, au contribuit într-o anumită măsură la soluționarea problemelor apărute în relațiile comerciale ale Basarabiei cu țările străine. Tendințele obiective de dezvoltare a comerțului, mai ales orientarea acestuia către piața internă rusă, au fost influențate de politicile țariste aplicate încă din primii ani după anexare, care vizau reorientarea comerțului basarabean. În plus, anumite facilități și privilegii acordate negustorilor au contribuit la obținerea unor progrese notabile în domeniul comerțului, în special în sfera comerțului extern. Idee susținută de A.A. Skalkovski care, realizând o descriere a Basarabiei în primii ani de după anexare, menționa că guvernatorul-general al Novorosiei, M.S. Voronțov, a descoperit în această regiune „... un comerț destul de activ, desfășurat prin porturile Ismail și Reni, iar pe cale terestră – cu Austria și Moldova”[24].

După anexarea Basarabiei, pe lângă vămile de pe Nistru au fost înființate noi vămi, precum Noua Suliță, Sculeni și Ismail. După instituirea la 17 februarie 1825 a Regulamentului cu privire la comerțul cu Basarabia, s-au stabilit noi criterii de realizare a comerțului.

O importantă ramură a comerțului o constituia exportul animalelor în Principatul Moldovei, dar mai ales în Austria. Exportul de animale din Basarabia în Imperiul Austriac se realiza prin vama Noua Suliță. Un număr impunător de vite mari cornute a fost exportat în anii 1821-1826 (tabelul 2).

Tabelul 2. Comerțul Basarabiei cu animale prin vama Noua-Suliță, 1821-1826*

Denumirea speciei de animale	**1821**	**1822**	**1823**	**1824**	**1825**	**1826**
	Numărul de capete					
Boi	45 084	41 374	35 730	37 915	30 383	29 140
Vaci	12 773	175 20	7 824	10 884	8 760	11 110
Vite	28	5	28	1	15	11
Berbeci	-	-	13	-	-	28

[23] Ibidem

[24] СКАЛКОВСКИЙ А.А. Историческое введение в статистическое описание Бессарабской области. În: ЖМВД. СПб, 1846, ч. 12, с. 437-438.

Oi	2 555	2 365	3 226	5 712	3 412	6 589
Miei	1031	1966	997	317	589	167
Capre	3 486	2 569	1 047	3 149	2 441	2 771
Ţapi	90	-	4	-	-	-
Porci	129	14	-	-	-	-
Total	**65 176**	**65 803**	**48 869**	**57 980**	**4 559**	**49 816**

*ГРОСУЛ Я.С., БУДАК И.Г. Очерки истории народного хозяйства Бессарабии (1812-1861). Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1967, с. 386.

Din datele tabelului reiese că în Imperiul Austriac se exportau în special bovinele, constituind circa 70 % din întreg exportul de animale. Pe lângă aceasta, se mai exportau ovine, caprine, porcine, dar în număr mult mai redus. Ulterior se atestă o creştere, astfel, în anul 1828, în Austria, s-au exportat vite cornute mari în valoare de 3009127 ruble, cai – de 758260 ruble, ovine – de 110084 ruble[25]. Prin vama Noua Suliţă, în Austria se exporta o cantitate însemnată de lână. Conform datelor expuse de Rozeilon-Soşalski, exportul de lână în anul 1821 constituia 24425,5 puduri, în anul 1822 – 11993,5 puduri, în anul 1823 – 9044 puduri, în 1824 – 10636 puduri, în 1825 – 13637 puduri, în anul 1827 – 5099 puduri. Această cantitate de lână a fost estimată la 705,5 mii de ruble. În anul 1828, în Austria a fost exportată lână în valoare de 203051 ruble[26]. În Imperiul Austriac se mai exporta, prin vama Noua Suliţă şi prin alte vămi, o anumită cantitate de untură şi piei de animale. Pe lângă produsele animaliere, Basarabia exporta în Austria şi cereale. Astfel, din roada anului 1827, în Imperiul Austriac au fost exportate 72366 cetverturi de cereale în sumă de 610359 ruble, precum şi o cantitate de făină şi boboase[27].

Datele prezentate în tabel demonstrează că exportul Basarabiei consta în principal din animale şi produse animaliere, produse agricole şi materii prime. O parte dintre mărfurile exportate proveneau din guberniile ruseşti, iar un loc important în comerţul extern îl ocupa exportul de vite cornute către Principatul Moldovei şi Imperiul Austriac.

Politica economică a Rusiei în Basarabia după anexare a echilibrat controlul strategic al resurselor cu facilitarea comerţului şi integrarea regiunii în piaţa rusă. Deşi aceste măsuri au contribuit la dezvoltarea economică şi comercială a Basarabiei, relaţiile comerciale externe, mai ales cu Imperiul Austriac, au rămas vulnerabile la fluctuaţiile geopolitice şi la politicile restrictive impuse de autorităţile ţariste.

După anexarea Basarabiei în 1812, Imperiul Rus a depus eforturi substanţiale pentru a integra această regiune în piaţa economică rusă, dar legăturile comerciale tradiţionale cu ţările vecine, în special cu Imperiul Austriac, au rămas deosebit de importante pentru economia Basarabiei.

Tensiunile geopolitice şi relaţiile diplomatice fluctuante dintre Rusia şi Austria au influenţat în mod direct accesul negustorilor la pieţele externe. În perioadele de stabilitate internaţională, comerţul cu Imperiul Austriac a cunoscut o dezvoltare semnificativă, contribuind la prosperitatea economică a Basarabiei. În schimb, în perioadele de conflict sau tensiuni diplomatice, restricţiile impuse de autorităţile ţariste au afectat grav activitatea negustorilor, limitând capacitatea acestora de a accesa pieţele austriece.

[25] Ibidem, p. 387.

[26] РОЗЕЙЛОН-СОШАЛЬСКИЙ А. Военно-статистическое описание Бессарабской области (AIMSR, F. AMŞ, d. 18589, p. I-II).

[27] Ibidem.

Politica economică a Rusiei a reorientat în mare parte comerțul Basarabiei către piața internă, relațiile comerciale cu Imperiul Austriac au rămas un element important al economiei regionale. În ciuda eforturilor de monopolizare a resurselor și de consolidare a controlului economic, comerțul cu Austria și alte țări a continuat să fie esențial pentru negustorii basarabeni, demonstrând că integrarea completă a Basarabiei în piața rusă a fost o provocare continuă. Relațiile comerciale au fost vulnerabile la politica externă și interesele strategice ale Rusiei, dar au contribuit, în același timp, la dezvoltarea economică și la conectarea Basarabiei la rețelele comerciale internaționale, mai ales prin exportul de animale, produse agricole și materii prime.

Bibliografie:

1. TOMULEȚ V. *Basarabia în epoca modernă (1812-1918). Instituții. Regulamente. Termeni*. Chișinău: Lexon. ISBN 978-9975-4055-5-3, 2014.
2. TOMULEȚ V. *Basarabia în sistemul economic și politic al Imperiului Rus (1812-1868)*. Chișinău: Cartdidact, 2012. ISBN 978-9975-71-208-8.
3. TOMULEȚ V. *Politica comercial-vamală a țarismului în Basarabia și influența ei asupra constituirii burgheziei comerciale.* Chișinău: CEP USM, 2002.
4. ГРОСУЛ Я.С., БУДАК И.Г. Очерки истории народного хозяйства Бессарабии (1812-1861). Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1967.
5. СКАЛКОВСКИЙ А.А. Историческое введение в статистическое описание Бессарабской Области. În: ЖМВД, СПб, 1846, ч. 12.

Administrația Arhivelor de Stat ale Federației Ruse:

1. AISR, f. 19, inv. 3, d. 130, f. 4 verso-5.
2. AISR, f. 560, inv. 4, d. 402, f. 31; f. 1308, inv. 1, d. 8, f. 230.
3. AISR, f. 560, inv. 4, d. 101, f. 3-3 verso.
4. AISR, F. 560, inv. 4, d. 402, f. 11.
5. AISR, F. 560, inv. 4, d. 402, f. 12.
6. AISR, f. 560, inv. 1, d.33, f. 88.
7. AISR, F. 1263, inv. 1, d. 60, f. 5 verso.

Arhivele Naționale ale Republicii Moldova:

1. ANRM, f. 5, inv. 3, d. 464, f. 8 verso.
2. ANRM, f. 23, inv. 1, d. 444, f. 19.

Arhivele Instituțiilor și Ministerelor Securității Republicii Moldova:

1. AIMSR, f. ASM, d. 18590, f. 61 verso-62.